

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

LEUCORRHOEA.

DISSERTATIO MEDICA, INAUGURALIS, DE LEUCORRHOEA.

10

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

GEORGIUS KEATING,

HIBERNUS,

Soc. Phyſ. Edin. Sod.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXX.

Viro eximio,

FRANCISCO LOYD,

LIMERICENSI,

Artis Medicae peritia,

Prifcaque vitae integritate confpicuo;

Ob plurima beneficia, tum aegrotantem, tum valentem,

In fe collata;

Nec non,

RICARDO RYAN,

Juris Legumque imprimis perito;

Et

GULIELMO RYAN, M.D.

Cognatis; et tam pueritia quam provectiori aetate,

Sociis cariffimis,

Et peregrinationibus variis olim fodalibus dilectis;

Hocce opufculum, qualecunque fit,

In perfectum amicitiae teftimonium,

D. D. C q.

GEORGIUS KEATING.

M^r. Leister

...m his most hum^{ble} Serv.

G: Keating

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

LEUCORRHOEA.

CUM muliebre corpus adeo mobile, adeo ſit delicatum, ut a cauſis ſaepe leviſſimis graviter afficiatur, operae ſane pretium eſt, morbum amabili ſexui moleſtiſſimum conſiderare.

Quamobrem, diſſertationem inauguralem ſcripturus, Leucorrhoeam prae caeteris ſelegi.

Quum

Quum vero plurimae ſint ſpecies hujus morbi; nempe, uteri, vaginae, veſicae, et ovariorum: Tamen de illa ſolummodo ſpecie tractaturus ſum, quae oritur ab iiſdem vaſis quae menſes profundunt. Poſtea tamen conabor notare ſigna, quibus variae ſpecies dignoſcantur.

DEFINITIO.

Juxta celeberrimum Cullenum, leucorrhoea, ſive fluor albus auctorum, eſt menorrhagia alba, ſeroſa, ſine vitio locali, plerumque et fere ſemper cum menorrhagia conjuncta eſt; vel eam mox ſequitur. Morboſa eſt enim liquidorum a ſanguine rubro diverſorum effuſio, ab iiſdem vaſis quae menſes profundunt. Quam ab iiſdem cauſis ac menorrhagiam rubram oriri, ſatis veriſimile eſt.

HISTO-

HISTORIA.

Hic morbus foeminas invadit, eo praesertim tempore, quo menses primum erumpunt. Vix ulla tamen aetas ab eo immunis. Puellas impuberes, et foeminas annis provectas, infestat; a viris enim fide dignissimis notatum est, circa quadragesimum quintum aetatis annum, leucorrhoeam saepius invadere. Nec mirum, quum tam insigniter muliebre corpus tunc mutetur.

Licet omni tempestate, omnique sub coelo, adoriatur hicce morbus; tamen per autumnum, et in regionibus humidis, eidem magis obnoxiae sunt mulieres.

Quod temperamenta spectat, certum nihil statui potest. Quum nulla sit corporis dispositio, quam non aliquo tempore

invadere poſſit; veri tamen ſimile eſt, cachecticas, laxas, molles, phlegmaticas, leucorrhoea preſertim vexari.

Huic morbo maxime ſunt obnoxiae quae aut menorrhagia, aut amenorrhoea laborant: Neque injuria. Forſan mulieres habitu plethorico, valde ſentiente, haemorrhagio donatas, his adnumeraveris. His conſideratis, ad ipſa morbi ſigna adveniamus. Scriptores medici duas ſpecies hujus morbi deſcripſerunt. Unam continuam, nempe, et alteram periodicam, quam pro parte tantum fluxus naturalis menſtrui habent.

Morbi initio, niſi violentus ſit, nullo fere dolore afficitur aegra.

Hoffmannus ille accuratiſſimus, non virgines tantum, ſed et nuptas etiam, per annos plures, albo fluore, ſine damno ſanitatis notabili, laboraſſe, aſſerit.

Materies

Materies alba primum, aut albeſcens, in viridem, fuſcam, aut nigram, ſi morbus diu perduraverit, immutatur. Sed, ſi leucorrhoeae ſuperveniat icterus, tunc humor effuſus colorem flavum ſaepe adipiſcitur, teſte celeberrimo Home. Operae tamen pretium eſt obſervare, inſignes has colorum varietates, in fungoſis, ulceroſis, ſchirroſis, cancroſiſve uteri affectionibus, ſaepius quam in leucorrhoea, locum habere.

Inde patet ratio, quare notaverint ſcriptores, inflammationes excoriationeſque exquiſitiſſimas hunc morbum interdum comitari. Liquida enim uterina, quae natura mitia ſunt, mordaciter acria fiunt, omnia erodunt, hocque modo ſigna jamjam memorata producunt.

Hactenus enim de affectionibus tantum utero propriis diximus; at alii ſunt aliis viſceribus peculiares ab utero affecto ortae, et quaedam profecto quae univerſum corpus

pus afficiunt: Quas inter imprimis notari merentur ventriculi et refpirationis male habentium fymptomata.

Quod ad ventriculum laefum fpectat, fymptomata eadem fere funt ac in dyfpepfia, anorexia fcilicet, naufea, ructus acidi, inflatio, alvus plerumque aftricta. Quod ad refpirationem attinet, haec plurimum turbatur, ita ut a motu vel leviffimo vehementer anhelant aegrotae. Halitus quoque oris ita foetet nonnunquam, ut aegram fugiant cognati, amici, fervi, maritus, neque ipfa fe aegra ferre poffit *.

Ad congeftiones praefertim oculorum valde proclives funt foeminae, in hoc morbo. Urgent praeterea continui in coxis ac dorfo dolores; qui gravativo fenfu ftipati ad uterum quoque perveniunt. Non minus crebra mingendi cupiditas, licet parum bibatur, vexat; et urina mox parca quantitate, fub

* Hoffman.

ſub magnis conatibus, mox vero majori, quam liquida aſſumuntur, copia mitti obſervatur; moleſtis porro flatulentis adfiguntur, nocturnoſque patiuntur ſudores, abſque tamen virium collapſu *.

Haec tamen levia, prae iis quae infelicem aliquando torquent malis.

Neque tacenda ſunt ſymptomata ab Hoffmanno ſaepe memorata, ingens nempe totius corporis debilitas, pallor univerſus, torpor, crurum oedema, lumborum dolor, cordis palpitatio, animi deliquia, et, niſi artis auxilia intervenerint, febris hectica haec ſymptomata excipiet, et mors malorum omnium finem faciet.

SEDES

* Hoffman. tom. 4. p. 296.

SEDES MORBI.

De fonte hujus morbi inter ſe diſſentiunt auctores; nonnulli duas notaverunt fluoris albi ſpecies, uteri, nempe, et vaginae. Tamen, quum Culleni ſententiam amplector, de praedicta ſolummodo leucorrhoeae ſpecie differam, (nempe de illa quae oritur ex finibus arteriarum exhalantium.) Alias et uteri, et vaginae, et ovariorum affectiones, album profluvium producentes, nec non effluvia e renibus et veſica urinaria, omitto. Et jure quidem in praeceptoris ſententiam abeo; ut caeteras enim rationes, pro hac militantes, taceam; quid quaeſo efficit ut quae mulieres lochiorum et menſium effuſionibus praecipue obnoxiae ſunt, eaedem quoque leucorrhoea infeſtantur, niſi quod omnes hi fluxus ex eodem fonte oriantur?

DIAGNOSIS

DIAGNOSIS.

Leucorrhoeam inter et gonorrhoeam virulentam discrimen accurate notare, haud facile est, praesertim quum oritur a catharticis nimis large adhibitis. Sed, quum non eadem exigant remedia, eas pro viribus distinguamus necesse est.

Subito et rapide progrediuntur gonorrhoeae symptomata: Lento quasi pede leucorrhoea incedit. In priori, qui initio albicat color, nunc in flavum aut viridem cito transit; nunc in tabem sanguinolentam vertitur. In posteriori autem, coloris mutatio et materiae acrimonia lentius augentur. Ardor urinae in gonorrhoea fere semper adest, in leucorrhoea plerumque deest. A renum et vesicae ulcerationibus, facile secernitur leucorrhoea. In illis enim non nisi

non nisi inter mingendum, purulentus effunditur humor; in hac autem, omni tempore stillicidium manat. Leucorrhoeam a carcinomatibus uteri aut ovariorum facile distinguet, qui tumorem in regione hypogastrica sentiendum, et dolores aegram (utero imprimis presso) vexantes, secum reputabit.

PROGNOSIS.

Plus est in hoc morbo molestiae plerumque, quam periculi. Cui tamen sedulo prospicere debet medicus; quia, si diu persistat, alios et quidem gravissimos morbos parere potest.

Si fluor diu jam perstiterit, si neque dolor adfuerit vehemens, neque ulceratio, nec excoriatio, si functiones naturales non multum turbatae, alvus regularis, appetitus non multum prostratus fuerint, si functiones vitales

vitales constent, si vigeat juventus, denique si functiones animales nihil turbentur neque aegra moerore deprimatur: Sperandum est tunc, ut, adhibitis idoneis medicamentis, sanetur.

Si contra morbus diutius duraverit, cancer est jure metuendus: Praecipue si excoriationes, ulcerationesque antea memoratae, per longum temporis intervallum aegram exagitaverint. Si oculi cavi, vultus pallidus, corpus totum macrum, debilitas ingens, diarrhoea, sudor nocturnus, aliud nihil praeter mortem certissimam est expectandum. Hanc autem argumenti partem dimittere nequeo, quin observationem olim ab Hippocrate sapientissimo factam commemorem, mulieres scilicet, albo fluore vexatas, minus esse generationi habiles: Neque obscura est, ni fallor, hujus mali ratio; cum enim abortus a soluto nexu uterum inter et placentam pendeat, liquido patet, ob vasorum debilitatem in hoc morbo, et humidi-

tatem plus juſto majorem, leviſſima cauſa, hunc nexum ſolvi, ac abortum fieri poſſe.

CAUSÆ EXCITANTES.

Redundantia humorum tenuiorum, laxitas vaſorum uteri, et omnia quae corpus debilitant, aut fibrarum tonum imminuunt, ad hoc caput referri poſſunt. Hinc, ſi uteri ſubſtantia, tum fibrae ejus, tum vaſa relaxentur et debilitentur, Leucorrhoea oriri poteſt.

Teſte enim Morgagno, interna uteri cavitas pertunditur exiguis hiatibus qui liquorem blandum aquoſo-mucoſum ſudant, ut madida maneat ſuperficies uteri, et impediatur cavitatis concretio. Hinc, ſi talia uteri vaſcula nimis laxentur, nimia copia hunc liquorem effundunt. Itidem deſcenſus uteri,

ri, elongando et comprimendo vafa ejus, hunc morbum producunt. Intentio mufculorum dorfi, abortus, nimia venus, aëris frigidi et humidi viciffitudo, victus plenus, et etiam victus aquofus, ingefta fpirituofa, ebrietas frequens, nec non ea quae fanguinem majori copia et impetu in vafa uterina impellunt; nempe nifus corporis violentus, emmenagoga, et mercurialia, vehementes corporis fuccuffiones, ictus, aut nimia faltatio, inferiori abdominis parti vis illata, vehementes animi affectus, alvus nimis aftricta, inter dejiciendum nifui violento anfam praebens, frigus pedibus admotum, partus frequens, fine infantis lactatione, partus difficiles, et, denique, omnia laxitatem corporis inducentia, lecti nimis molles, qui ideo nimis calefaciunt, et liquores tepidi enervantefque, hypocauftorum ufus frequens, fluorem album procreant.

RATIO

RATIO MEDENDI.

Cum antea dixerim, morbum hunc a corporis totius, imprimis autem uteri vaſorum laxitate pendere, medendi conſilium erit, tonum his reddere aſtringentibus, interne et externe applicatis; ſecundo, humores, vel quantum fieri poteſt, ad uterum ipſum ruentes, alio divertere.

Ad prius conſilium apta ſunt aſtringentia remedia, quae duplicis ſunt generis, vegetabilis ſcilicet, et foſſilis. Priora poſterioribus longe debiliora; ſed, quum in hoc morbo alvus plerumque aſtricta ſit, cathartica prius adhibenda ſunt, quam ulla dentur aſtringentia remedia. Multi laudaverunt uſum jalappae, propter ſimilitudinem fluidorum in fluore albo ac in hydrope. Sed, me judice, rheum

rheum jalappae anteponendum eſt, propter amaritiem ejus et vim aſtringentem.

Aloetica inteſtina tantum ampliora evacuant, nocentque haemorrhoides frequenter producendo. Sulphur ſatis idoneum videtur remedium. Et vel hoc, vel oleum ricini, aliis omnibus anteferendum; quoniam mitia ſunt, neque inteſtina irritant. Si ventriculus hoc ferre nequeat, cum quinta tincturae ſennae compoſitae parte miſceri debet. Tinctura rhei cum aqua cinnamomi maximo cum commodo uſitata fuit.

VEGETABILIA ASTRINGENTIA.

Biſtora et tormentilla adhibitae fuere. Peruvianus autem cortex aliis omnibus palmam praeripit. Sed, quum ventriculus corticem rejicit, cum opio miſceri debet.

Pulvis

Pulvis cicutae cum ſucceſſu uſitatus, praeſertim ubi pudenda acrimonia fluoris albi eroſa fuerunt *.

ASTRINGENTIA FOSSILIA.

Plumbea omnia, cum vim non modo aſtringentem, ſed et narcoticam, habeant, caute debent adhiberi.

Chalybeata vi narcotica priorum carent, et aeque ſunt tonica. Omnibus hujus metalli praeparationibus palmam forſan praeripit rubigo, ſeu limatura praeparata, quae facile ſolvitur acido primarum viarum.

Ab aquis mineralibus martialibus hunc morbum ſaepe ſanatum vidi.

Serum aluminoſum, aut alumen cum ſanguine draconis, felici ſaepe cum ſucceſſu adhibetur.

Exercitatio

* Home Praelect.

Exercitatio aſtringens eſt remedium, quatenus partes ſolidas firmat, roborat, denſatque, particulis ſcilicet earum probe compreſſis, et tenuioribus aut aquoſis expreſſis, aut exhalatis. Geſtatio ambulationi anteponenda eſt, quia aegram minus fatigat. Idonea igitur exercitatio, dietae regimen aptum, balneum frigidum, frigoris applicatio prope partem laborantem, inter efficaciora habenda ſunt medicamenta.

Prudentia in his remediis adhibendis opus ſemper eſt: Si adſit aliqua pulmonum morboſa affectio, vitanda ſunt cortex Peruvianus et balneum frigidum. Inter omnia, exercitatio lenis in aëre ſicco et ſereno, ubi mens negotio aliquo jucundo occupata eſt, maxime prodeſt.

Teſtacea fuere commendata. Vidi ipſe mulierem in Noſocomio Edinenſi, quae per tres annos hoc morbo laboraſſet, ſanatam aquae calcis uſu per octo dies.

2do, Aſtringentia utero applicata.

Fumigatio uteri gummi maſtiche, et, quando dolor maximus adeſt, injectio decocti ſeminis lini cum opio, levamen attulerunt.

Cum tamen ab his gangraena, cancer, multaque alia mala metuenda ſint; ſumma in his adhibendis prudentia, et circumſpectione ſemper opus erit.

3tio, Fluida in uterum ruentia alio avertendo.

Si ab amenorrhoea proficiſcatur malum, venaeſectio proderit. Haec tamen debilitat, plethoram auget, adeoque caute admodum eſt imperanda. Lenia tantum diaphoretica exhibenda, qualia ſunt decoctum lignorum in aqua calcis*. Convenit quoque

que

* Manning on fluor albus.

que indusium laneum induere; sed violenta diaphoretica periculo non carent, scilicet, quia canceribus, &c. locum praebent, quum corpus nimis calefaciunt.

Diuretica etiam utilia sunt, minuendo quantitatem humorum, et eorum fluxum ad renes avertendo. Quum fluor albus pertinax est, et temperamentum adeo debilitatum, ut non ferre possit incrementum evacuationum naturalium, tunc exinanitiones artificiales commode substitui possunt, et imprimis setacea et fonticuli.

Cibus nutriens sit, et simul concoctu facillimus. Farinaria cum ovis mista huic intentioni respondent. Incrassantia utilia sunt, quando fluor albus a tenuitate fluidorum oritur.

Si vero omnia medicamenta jam praedicta inefficacia fuerint, salivationem lau-

daverunt multi. Sed (me judice) praeſtat mercurium parvis doſibus, et intervallis convenientibus, adhibere, propter debilitatem corporis in hoc morbi ſtadio tam inſignem.

Oleoſa omnia, nec non ſpirituoſa, fermentantiaque, aut aceſcentia, cane pejus et angue vitanda ſunt.

Permittendus autem caute, et exigua quantitate, uſus vinorum fortium, et in acorem minime proclivium, qualia ſunt vinum Luſitanicum rubrum, vinum Madeirenſe, et ſimilia.

Multum prodeſt, ad tollendam ſeroſam uteri evacuationem, mulierem ſuum infantem alere.

Nihil autem his remediis proficitur, niſi cauſae excitantes, jamjam recitatae, ſedulo evitentur.

Si quid in hac dissertatione notatu dignum, id totum illustrissimis in Academia Edinensi Medicinae Professoribus acceptum refero: Quibus, ob innumera in me beneficia collata, grates debitas persolvo.

Complures gentis Scoticae quoque alii sunt, quorum amicitiam saepe expertus, animo grato semper reminiscar.

F I N I S.